

Magyar BA .: Összesen: Ny.: 52 kredit,

félév: Ny.: 10 kredit,

BBNMN00100 Bevezetés a nyelvtudományba (3 kr, ea, 2 óra, kötelező)

Az ismeretkör: nyelvészeti alapképzés

Kredittartománya (max. 12 kr.): 7

Tantárgyai: 1) bevezetés a nyelvtudományba, 2) nyelvészeti proszeminárium. 3) a világ nyelvei és a világ nyelvi képe

(1.) Tantárgy neve: BBNMN00100 Bevezetés a nyelvtudományba	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹³ : (kredit%)	
A tanóra ¹ típusa: ea és óraszám: 2 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:)	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők² (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ³): koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁴ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

Az előadás-sorozat a nyelvtudomány különféle területeit igyekszik megvilágítani, az állati és emberi kommunikáció főbb jellemzőitől a nyelv vizsgálatának elméleti vonatkozásain át a vizsgálati módszerekig. A kurzus érinti a fonetika, a fonológia, a morfológia és szintaxis alapvető témáit: a nyelvek hangtani rendszerét, a szavak

¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

felépítését, a szavak alakját, a szó- szerkezeteket és az egyszerű mondatokat és a jelentést. Szó esik a nyelvek sokféleségéről, az egyes nyelvek változatairól, a nyelvtörténetről, a nyelvrokonságról, valamint a nyelv társadalmi vonatkozásairól is.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Crystal, David: A nyelv enciklopédiája. **Osiris Kiadó**, Budapest, 1998. ISBN 963 379 211 8

Kálmán László–Trón Viktor: Bevezetés a nyelvtudományba. **Tinta Könyvkiadó**, Budapest, 2005. ISBN 963-7094-26-1

Kenesei István (szerk.): A nyelv és a nyelvek. Hatodik, javított, bővített kiadás.

Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011. ISBN 978 963 05 8998 7

Robins, Robert Henry: A nyelvészet rövid története. **Osiris Kiadó–Tinta Kiadó**, Budapest, 1999. ISBN 963 379 535 4

Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): Nyelvi fogalmak kisszótára. **Korona Kiadó**, Budapest, 2000. ISBN 963 9191 62 0.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

pl.:

a) tudása

- ismeri a nyelv részrendszereit
- ismeri a nyelvhasználat területi és társadalmi jellemzőit
- ismeri a nyelvek tipológia sajátosságait és a nyelvtörténet főbb szempontjait

a) képességei

- képes a nyelvet mint rendszert szemlélni
- képes a nyelvek közötti eltéréseket megérteni.....

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Gerstner Károly egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

.....

Az ismeretkör: nyelvészeti alapképzés

Kredittartománya (max. 12 kr.):5

Tantárgyai: 1)Bevezetés a nyelvtudományba 2) nyelvészeti proszeminárium

(1.) Tantárgy neve: N y e l v é s z e t i p r o s z e m i n á r i u m	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹³ : (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 2/hét az adott félévben	
A számonkérés módja: gyj.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév):	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

- a nyelvészet diszciplináris körülhatárolása, terminológiai alapok
- a nyelvészeti kutatások módszerei és gyakorlata
- a nyelvészeti kutatómunka legfontosabb forrásai és segédeszközei
- anyaggyűjtés, cédulázás, tájékozódás a szakirodalomban
- magyar és idegen nyelvű szakszöveg olvasás, szövegelemzés

A 2–5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

- CRYSTAL, DAVID: A nyelv enciklopédiája. Bp., 2003. . ISBN 963 389 481 6
- KÁLMÁN LÁSZLÓ–TRÓN VIKTOR: Bevezetés a nyelvtudományba. Bp., 2007². ISBN: 9789637094651
- KENESEI ISTVÁN (szerk.): A nyelv és a nyelvek. Bp., 2011⁶, jav, bőv. ISBN 978 963 05 8998 7
- ROBINS, ROBERT HENRY: A nyelvészet rövid története. Bp., 1999. ISBN 963-379-535-4.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

b) tudása

- ismeri a nyelvészeti alapfogalmakat
- ismeri a legfontosabb hazai és nemzetközi szakirodalmat

- ismeri a nyelvészeti kutatás alapvető forrásait

c) képességei

- képes tájékozódni a különböző források között

- módszertanilag felkészült az önálló filológiai munkára

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Farkas Edit, adjunktus, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

új kód

Jelentéstan (3 kr, ea, 2 óra, kötelező, ekvivalencia: BBNMN01600
Jelentéstan)

Az **ismeretkör**: nyelvészeti leíró szakképzés 1

Kredittartománya (max. 12 kr.): 12

Tantárgyai: 1) hangtan előadás, 2) hangtan szeminárium, 3) jelentéstan, 4) szövegtan

(1.) Tantárgy neve: J e l e n t é s t a n	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása : kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹³ : (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 2/hét az adott félévben	
A számonkérés módja koll.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév):	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

- A jelentéstan a tudományok rendszerében; kapcsolata a szemiotikával.
- A jelentéstan története, irányzatok.
- A jelentés különböző megközelítései. Jelentésfajták.

- Szemantikai jegyek. A morféma jelentéstani vizsgálata.
- A lexikológiai jelentés alosztályai a hangalak és a jelentés összefüggései alapján
- A mondat jelentése. Előfeltevések és implikációk. Pragmatikai jelentés
- Jelentésváltozás. Jelentésátvitel.

A 2–5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

KÁROLY SÁNDOR: *Általános és magyar jelentéstan*. Bp, 1970.

KIEFER FERENC: *Jelentéelmélet*. Corvina Kiadó, Bp. 2007^{2., bőv.} ISBN 963 13 4548 3

LAPPIN, S. (szerk.): *The Handbook of Contemporary Semantic Theory*. Oxford (UK), Malden (MA, USA), 1997. ISBN 0-631-18752-9

PETHŐ JÓZSEF: *Jelentéstan*. Bölcsész konzorcium, 2004. ISBN 963 9704 82 2.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

d) tudása

- ismeri a jelentéssel kapcsolatos legfontosabb elméleteket és azok alapfogalmait
- ismeri a jelentéssel kapcsolatos főbb kérdéseket
- ismeri a legfontosabb hazai és nemzetközi szakirodalmat
- **képességei**
- képes elméleti ismereteit a konkrét szövegelemzésben alkalmazni
- képes önálló, tudományosan megalapozott állásfoglalásra a különböző, jelentéssel kapcsolatban felmerülő nyelvhasználati problémák esetén

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Farkas Edit, adjunktus, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

új kód

A világ nyelvei és a világ nyelvi képe 2 kr. ea

Az ismeretkör: Világ és nyelv

Kredittartománya (max. 12 kr.): 4

Tantárgyai: 1) A világ nyelvei és a világ nyelvi képe, 2) Történeti dialektológia és szociolingvisztika

(1.) Tantárgy neve: A világ nyelvei és a világ nyelvi képe	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra ⁵ típusa: előadás és óraszám: 15 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: –) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁶ (ha vannak): –	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁷): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁸ (ha vannak): –	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

A tantárgy célja, hogy a magyar szakos hallgatókkal megismertesse a világ nyelvi sokféleségét mint a magyar nyelv tanulmányozásának és tanításának egyfajta tágabb kontextusát. Áttekintjük a világ nyelvcsaládjait, az egyes nyelvcsaládokra jellemző tipológiai jegyeket, megfigyeljük, milyen hasonló és eltérő kategóriákban ragadják meg, írják le az egyes nyelvek a világot. Megismerkedünk a hangzó és jelnyelvek tulajdonságaival, valamint a magyar jelnyelv néhány alapvető jellegzetességével.

A **2–5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

Bañcerowski Janusz: *A világ nyelvi képe – A világgép mint a valóság metaképe a nyelvben és a nyelvhasználatban*. Tinta Könyvkiadó, Bp., 2008. ISBN 978 963 9902 09 1.

⁵ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése.

Bartha Csilla – Hattyár Helga – Szabó Mária Helga: A magyarországi siketek közössége és a magyar jelnyelv. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Magyar nyelv*. 852–906. Akadémiai Kiadó, Bp., 2006. ISBN 963 050 8324 0.

David Crystal: *A nyelv enciklopédiája*. 275–284., 359–424. Osiris Kiadó, Bp., 2003. ISBN 963 389 481 6.

Fodor István: *A világ nyelvei és nyelvcsaládjai*. Második, átdolgozott kiadás. Tinta Könyvkiadó Kft., Bp., 2004. ISBN 963 7094 06 7.

Szilágyi N. Sándor: *Világunk, a nyelv*. Osiris Kiadó, Bp., 2000. ISBN 963 379 901 5.

Ajánlott:

Kálmán László – Nádasy Ádám: *Hárompercesek a nyelvről*. 125–165. Osiris Kiadó, Bp. 1999. ISBN 963 379 648 2.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

e) tudása

- Európai és kulturális kontextusokra való kitekintéssel ismeri a magyar nyelv fő sajátosságait.
- Tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel.

f) képességei

- Képes értelmezni a magyar nyelv jelenségeinek sajátosságait.
- A nyelvtudomány jellemző kérdéseiről több stílusregiszterben, az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően, közérthetően, választékos stílusban képes írni és beszélni.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Forró Orsolya egyetemi adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

.....

I. félév Ny.: 12 kredit,

új kód Hangtan (3 kr, ea, 2 óra, kötelező, ekvivalencia: BBNMN00300 Fonetika)

Az **ismeretkör**: Nyelvészeti leíró szakképzés 1.

Kredittartománya (*max. 12 kr.*): 12

Tantárgyai: 1) Hangtan (előadás), 2) Hangtan (szeminárium), 3) Jelentés tan,

4) Szövegtan

(1.) Tantárgy neve: Hangtan	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra ⁹ típusa: előadás és óraszám: 30 az adott félévben , (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: –) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁰ (ha vannak): –	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹¹): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹² (ha vannak): –	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék a hangtani leírás területeit, a hangtani szint elemeit és szabályait. Váljanak képessé írott, hangzó és fonémikus (mentálisan reprezentált hangzó) alakok megkülönböztetésére, ismerjék a magyar fonéma-rendszer elemeit, valamint a magyar hangtan legfontosabb jelenségeit. A kurzus fontos szerepet tölt be a további nyelvészeti tanulmányok, elsősorban a nyelvtörténet megalapozásában is.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

Gósy Mária: *Fonetika, a beszéd tudománya*. 22–51. Osiris, Bp., 2004 ISBN 963 389 666 5.

Siptár Péter: *Hangtan*. Kiefer Ferenc (szerk.): *Magyar nyelv*. 28–53. Akadémiai Kiadó, Bp. 2006. ISBN 963 050 8324 0.

⁹ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Siptár Péter: A hangsúly és a hanglejtés. In: É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: Új magyar nyelvtan. 382–7. Osiris, Bp., 1998. ISBN 963 389 521 9.

Forró Orsolya: *Hangtan I–II*. Kézírtos egyetemi jegyzet, PPKE–BTK.

Ajánlott:

David Crystal: *A nyelv enciklopédiája*. 164–224. Osiris, Bp., 2003. ISBN 963 389 481 6.

Kálmán László – Nádasdy Ádám: *Hárompercesek a nyelvről*. 52–61. Osiris, Bp., 1999. ISBN 963 379 648 2.

Kassai Ilona: *Fonetika*. Universitas, Bp., 2002. ISBN 9631927903.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

g) tudása

- Tájékozott a magyar nyelv legfontosabb jelenségeinek, jellemzőinek és adatainak körében.
- Tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel.

h) képességei

- Képes értelmezni a magyar nyelv jelenségeinek sajátosságait.
- A nyelvtudomány jellemző kérdéseiről közérthetően, választékos stílusban képes írni és beszélni.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Forró Orsolya egyetemi adjunktus, Phd

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat): –

új kód Hangtan (3 kr, gy, 2 óra, kötelező, ekvivalencia: BBNMN00400 Fonetika)

Az ismeretkör: Nyelvészeti leíró szakképzés 1.

Kredittartománya (max. 12 kr.): 12

Tantárgyai: 1) Hangtan (előadás), 2) Hangtan (szeminárium), 3) Jelentés, 4) Szövegtan

(1.) Tantárgy neve: Hangtan

Kreditértéke: 3

A tantárgy besorolása : kötelező
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³ : (kredit%)
A tanóra ¹³ típusa: szeminárium és óraszám: 30 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve : –) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ¹⁴ (ha vannak): –
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁵): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁶ (ha vannak): –
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):

Tantárgyleírás : az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
A kurzus célja, hogy segítse a hallgatókat az előadáson elhangzott ismeretek elsajátításában, a kötelező szakirodalom feldolgozásában. A szemináriumon fontos szerepet kap a hallgatók által felvetett kérdések és problémák részletesebb tárgyalása, magyarázata. Kiemelten kezeljük a további nyelvészeti tanulmányokhoz szükséges képességek (analitikus gondolkodás, alapos szakszövegolvasás, adatok megfigyelése, elemzése) fejlesztését. Az intenzív gyakoroltatás mellett a rendszeres ismeretellenőrzés is a folyamatos tanulást, fejlődést segíti.
A 2–5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
Kötelező: Gósy Mária: <i>Fonetika, a beszéd tudománya</i> . 22–51. Osiris, Bp., 2004 ISBN 963 389 666 5. Siptár Péter: <i>Hangtan</i> . Kiefer Ferenc (szerk.): <i>Magyar nyelv</i> . 28–53. Akadémiai Kiadó, Bp. 2006. ISBN 963 050 8324 0. Siptár Péter: <i>A hangsúly és a hanglejtés</i> . In: É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: <i>Új magyar nyelvtan</i> . 382–7. Osiris, Bp., 1998. ISBN 963 389 521 9. Forró Orsolya: <i>Hangtan I–II</i> . Kézírtos egyetemi jegyzet, PPKE–BTK.

¹³ **Nftv. 108. § 37.** *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

¹⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

¹⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Ajánlott:

David Crystal: *A nyelv enciklopédiája*. 164–224. Osiris, Bp., 1998. ISBN 963 389 481 6.

Kálmán László – Nádasdy Ádám: *Hárompercesek a nyelvről*. 52–61. Osiris, Bp., 1999. ISBN 963 379 648 2.

Kassai Ilona: *Fonetika*. Universitas, Bp., 2002. ISBN 9631927903.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Tájékozott a magyar nyelv legfontosabb jelenségeinek, jellemzőinek és adatainak körében.
- Tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel.

b) képességei

- Képes értelmezni a magyar nyelv jelenségeinek sajátosságait.
- A nyelvtudomány jellemző kérdéseiről közérthetően, választékos stílusban képes írni és beszélni.

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Forró Orsolya egyetemi adjunktus, Phd

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*): –

BBNMN00600 Helyesírás (1 kr, gy, 1 óra, kötelező, 2. félév)

Az ismeretkör: Anyanyelvi ismeretek

Kredittartománya: 5

Tantárgyai: 1) Helyesírás, 2) Kommunikáció szóban és írásban,
3) Nyelvváltozatok és nyelvi attitűdök

(1.) Tantárgy neve: Helyesírás

Kreditértéke: 1

A tantárgy **besorolása:** kötelező

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: **....** (kredit%)

A tanóra ¹⁷ típusa: szeminárium. Óraszám a: 15 az adott félévben
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ¹⁸ : –
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.
Előtanulmányi feltételek: –

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
A tárgy célja, hogy a hallgatók magabiztosan és tudatosan alkalmazzák a magyar helyesírás szabályait a gyakorlatban. Lássák át a helyesírás rendszerét, a szabályok közötti összefüggéseket, legyenek képesek különbséget tenni logikus és önkényes szabályok között, ismerjék a magyar helyesírás vitatott kérdéseit, ellentmondásait és kivételeit. Ismerjék fel a helyesírási hibákat, legyenek képesek kijavításukra, a hiba okának megfogalmazására.
A 2–5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
Kötelező: <i>A magyar helyesírás szabályai.</i> 12. kiadás. Akadémiai Kiadó, Bp., 2015. ISBN 978 963 05 8630 6. <i>Magyar helyesírási szótár – A magyar helyesírás szabályai 12. kiadása szerint.</i> Akadémiai Kiadó, Bp., 2017. ISBN 978 963 05 9823 1 .
Ajánlott: Cs. Nagy Lajos: <i>Helyesírási gyakorlókönyv.</i> Trezor Kiadó, Bp., 2011. ISBN 9789638144379. Gasparics Gyula: <i>Jeles(5)kedj a helyesírásban!</i> AVKF Vác, 2006. ISBN 963 7306 40 4. Gasparics Gyula 2006. <i>Helyesírási nefelejcs. Gyakorlókönyv a magyar nyelv j-ly-os szavainak tanulásához.</i> AVKF Vác, 2005. ISBN 963 7306 41 2. Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila: <i>Helyesírás.</i> Osiris Kiadó, Bp., 2004. ISBN 963 389 541 3. Nádasdy Ádám: Nyelv és írás. In: Kiefer Ferenc (szerk.): <i>Magyar nyelv.</i> 907–931. Akadémiai Kiadó, Bp. 907–931. ISBN 963 050 8324 0.
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul
a) tudása

¹⁷ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

¹⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

- Tájékozott a magyar nyelv legfontosabb jelenségeinek körében.
- Ismeri a magyar nyelv szövegtípusainak fő sajátosságait.

b) képességei

- Képes értelmezni a magyar nyelv jelenségeinek sajátosságait, valamint a nyelvi hagyományon belüli összefüggéseit.
- Képes átlátni a magyar nyelvi hagyományok szerepét a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítésében.
- A nyelvtudomány és az irodalomtudomány jellemző kérdéseiről választékos stílusban képes írni.

Tantárgy felelőse: Forró Orsolya egyetemi adjunktus, Phd.

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak):

Gerstner Károly egyetemi docens, Phd, Gasparics Gyula főiskolai docens, Phd.

BBNMN03200 Hangtörténet (2 kr, gy, 2 óra, kötelező)

Az ismeretkör: magyar nyelvtörténet

Kredittartománya (max. 12 kr.): 11

Tantárgyai: 1) hangtörténet, 2) nyelvtörténet, 3) nyelvemlékelemzés, 4) nyelvtörténeti és névtani kutatások

(1.) Tantárgy neve: BBNMN03200 Hangtörténet	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹³ : (kredit%)	
A tanóra ¹⁹ típusa: gyak. és óraszám: 2 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:)	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ²⁰ (ha vannak):	

¹⁹ Nftv. 108. § 37. tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb²¹): gyj.

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok²² (ha vannak):

A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2

Előtanulmányi feltételek (ha vannak):

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A magyar nyelv hangállományának fejlődéstörténete. A hangváltozások lefolyásának, szabályszerűségeinek tanulmányozása a nyelvhasználat és a nyelvelmékek segítségével. A legfontosabb szórványemlékek (DAI., VA., TA.) adatainak elemző olvasása és értékelése a hangtörténet szempontjából.

A 2–5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kiss Jenő–Pusztai Ferenc: Magyar nyelvtörténet. Budapest, 2003. ISBN 963 389 534 6

Bereczki Gábor: A magyar nyelv finnugor alapjai. Budapest, 1996. ISBN 963 9104 79 5

Gerstner Károly: Hangtörténet. In: É. Kiss Katalin–Gerstner Károly–Hegedűs Attila: Kis magyar nyelvtörténet. Piliscsaba, 2013. 18–46. ISBN 978 963 308 133 4

Ó-magyar olvasókönyv. Összeállította Jakubovics Emil és Pais Dezső. Pécs, 1929. 5–11; 14–17. ISBN (nincs)

Szemelvények a magyar nyelvelmékekből. Összeállította Simon Györgyi. Egyetemi jegyzet. Budapest, 1986. (Tankönyvi száma: J 2-175.).

Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

pl.:

i) tudása

- tisztában van a magyar hangrendszer változásainak irányjaival
- ismeri a hangváltozások feltételrendszerét

j) képességei

- képes a régebbi korok írásos adatainak hangtani elemzésére
- képes a jelenkori hangváltozásokat értelmezni-.....

²¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Gerstner Károly egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

BBNMN01400 A magyar nyelv finnugor alapjai (3 kr, gy, 2 óra, kötelező)

Az ismeretkör: finnugrisztika és nyelvtörténet

Kredittartománya (max. 12 kr.): 12.....

Tantárgyai: 1) a magyar nyelv finnugor alapjai, 2) uráli népek és nyelvek

3) uráli összehasonlító nyelvészet 4) a nyelvtörténet forrásai.....

(1.) Tantárgy neve: a magyar nyelv finnugor alapjai ...

Kreditértéke: 3...

A tantárgy besorolása: kötelező (a nem kívánt törlendő!)

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)

A tanóra²³ típusa: / gyak.. és óraszám: 30... az adott félévben,

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők²⁴ (ha vannak):

.....

A számonkérés módja / gyj. / egyéb²⁵):

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok²⁶ (ha vannak):

A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2...

Előtanulmányi feltételek (ha vannak):

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

²³ Nftv. 108. § 37. tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

²⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Az uráli nyelvek – elsősorban a magyar – közös alapnyelvre visszavezethető elemeinek tárgyalása: az alapnyelvi magán- és mássalhangzórendszer, prozódiai sajátosságok, morfológia, morfémaosztályok, névragozás, névszójelek, birtokos személyjelek, mód- és időjelek, igeragozás, a szókészlet etimológiai rétegei, szóképzés és szóösszetétel, mondattani jegyek.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

BERECZKI GÁBOR: A magyar nyelv finnugor alapjai. Bp., 1998. ISBN: 9639104183

HAJDÚ PÉTER: Az uráli nyelvészet alapkérdései.3 Bp. 1991. ISBN: 9631832449

DOMOKOS PÉTER(szerk.): Uralisztikai olvasókönyv. Bp., 1981. ISBN: 963-17-4546-5

Róna-Tas András: A nyelvrokonság. Bp. 1978. ISBN: 9632806204.

Rédei Károly: Őstörténetünk kérdései. A nyelvészeti dilettantizmus kritikája. Bp. 2003. ISBN 963-506-515-9

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

pl.:

k) tudása

-ismeri a magyar nyelv előtörténetét, a nyelvhasználat módszerét.....

-.....

l) képességei

-különbséget tud tenni a tudományos nyelvhasználat és a naiv szemléletmódok között.....

-.....

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Tánczos Orsolya PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

új kód

Kommunikáció szóban és írásban (retorika) (2 kr, gy, 2 óra, kötelező,
ekvivalencia: BBNMN00200 Kommunikáció szóban (retorika)

Az **ismeretkör**: Anyanyelvi ismeretek

Kredittartománya (max. 12 kr.): 5

Tantárgyai: 1) Helyesírás, 2) Kommunikáció szóban és írásban (retorika),
3) Nyelvváltozatok és nyelvi attitűdök

(1.) Tantárgy neve: Kommunikáció szóban és írásban (retorika)	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása : kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³ : (kredit%)	
A tanóra ²⁷ típusa: szeminárium. Óraszám : 30 az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve : –) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ²⁸ : audiovizuális szemléltetés, szerepjáték	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ²⁹): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ³⁰ : önálló szövegalkotás és előadás	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): –	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Ez a szeminárium a hallgatók gyakorlati kommunikációs, beszédtechnikai, retorikai készségeinek fejlesztését kívánja szolgálni. Az elméleti alapokat a klasszikus és modern retorika szakkönyvei nyújtják. A szeminárium résztvevői nyilvános beszédeket és egyéb közszerepléseket tekintenek meg és elemeznek, valamint különböző beszéd- és írásműfajokban próbálják ki magukat. Felmérhetik kommunikációs erényeiket és hiányosságait, gyakorolják a szóbeli szereplést és a műfajhoz kötött írást, megismerkednek a nyilvános kommunikáció egyes műfajainak, szövegtípusainak alapvető jellemzőivel, és erősítik önreflexiós képességüket, hogy

²⁷ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

²⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

²⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

³⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

akár tanárként, akár különféle egyéb bölcsész pályát választva meg tudjanak felelni a szóbeli és írásbeli kommunikációs elvárásoknak.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Adamikné Jászó Anna: *Klasszikus magyar retorika*. Budapest, Holnap, 2013. ISBN 978-963-346-855-5

Szabó Katalin: *Kommunikáció felsőfokon*. Budapest, Gondolat, 1997/2001. ISBN 963-09-4303-4

Wacha Imre: *A tiszta beszéd*. Budapest, Tinta, 2015. ISBN 978-963-4090-06-9

Wacha Imre: *Az értelmes beszéd*. Budapest, Tinta, 2015. ISBN 978-963-4090-07-6

Ajánlott irodalom:

Adamik Tamás (főszerk.): *Retorikai lexikon*. Pozsony, Kalligram, 2010. ISBN 978-80-8101-344-7

Adamik Tamás – A. Jászó Anna – Aczél Petra: *Retorika*. Budapest, Osiris, 2004. ISBN 963-389-466-2

Németh Erzsébet: *Közszereplés*. Budapest, Osiris, 2006. ISBN 963-389-894-3

Quintilianus, Marcus Fabius: *Szónoklattan*. Pozsony, Kalligram, 2008. ISBN 978-80-7149-961-9

A régi-új retorika sorozat kötetei (Budapest, Trezor).

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

pl.:

m) tudása

- rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel
- ismeri a kommunikációs formák, szövegtípusok fő sajátosságait

n) képességei

- képes a tanulói motiváció, az önálló és közösségi tevékenység támogatására, hatékony ismeretközvetítésre
- képes a magyarázó, kérdező, instruáló, visszacsatoló, értékelő, tevékenységszervező, kapcsolatteremtő, -tartó, -záró, kommunikációs kultúrájának fejlesztésére

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Forró Orsolya egyetemi adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*): Nemesi Attila László egyetemi docens, PhD, Farkas Edit Ilona egyetemi adjunktus, PhD

III. félév: Ny.: 9 kredit, Ir.: 10 kredit

BBNMN00700 Szó- és alaktan (3 kr, ea, 2 óra, kötelező)

Az ismeretkör: Nyelvészeti leíró szakképzés 2.

Kredittartománya (*max. 12 kr.*): 12

Tantárgyai: 1) Szó- és alaktan (ea.), 2) Szó és alaktan (gy.), (3) Mondattan (ea.),
4) Mondattan (gy.)

(1.) Tantárgy neve: Szó- és alaktan	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása : kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra ³¹ típusa: előadás. Óraszám : 30 az adott félévben . (<i>ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: –</i>) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ³² : –	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ³³): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ³⁴ : –	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3	
Előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): –	

³¹ **Nftv. 108. § 37. tanóra**: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

³² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

³³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

³⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Az előadás a szintek szerinti nyelvreírás három fontos területét öleli fel a fonológia és a szintaxis által határolt mezőben: a szókészlettant, a szófajtant és az alaktant. Igyekszik a rendelkezésre álló keretek között naprakész képet adni a magyar nyelvre vonatkozó kutatások állásáról mind a hagyományosnak nevezett, erős empirikus alapozású grammatika, mind a magyarra alkalmazott általános nyelvelmélet belátásait figyelembe véve és azonos súllyal kezelve. Részletesen foglalkozunk a szó fogalmával, a szóalkotási módokkal, a szófaji osztályozás szempontjaival és nehézségeivel, az egyes szófaji kategóriákkal, valamint a tövek, az affixumok és az összetételek típusaival, a magyar alaktani szabályokkal.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Kenesei István: Szófajok. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Magyar nyelv*. Budapest, Akadémiai, 2006, 80–109. ISBN 963-05-8324-0

Keszler Borbála (szerk.): *Magyar grammatika*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000, ISBN 963-19-5880-9

Kiefer Ferenc: Alaktan. In: uő (szerk.): *Magyar nyelv*. Budapest, Akadémiai, 2006, 54–79. ISBN 963-05-8324-0

Ajánlott irodalom:

Kenesei István: A szófaj fogalmáról és meghatározásáról. In: Kas Bence (szerk.): *„Szavad ne feledd!” Tanulmányok Bánréti Zoltán tiszteletére*. Budapest, MTA Nyelvtudományi Intézet, 2016, 81–92. ISBN 978-963-9074-64-4

Kiefer Ferenc: Alaktan. In: É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: *Új magyar nyelvtan*. Budapest, Osiris, 1998, 185–289. ISBN 963-379-327-0

Kiefer Ferenc (szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia*. Budapest, Akadémiai, 2000. ISBN 963-05-7737-2

Kugler Nóra: *A módosítószók funkciói*. Budapest, Akadémiai, 2003. ISBN 963-05-7904-9

Rácz Endre – Szathmári István (szerk.): *Tanulmányok a mai magyar nyelv szófajtana és alaktana köréből*. Budapest, Tankönyvkiadó, 1974. ISBN 963-18-0526-3

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb.*, KKK **7. pont**) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel
- tájékozott a magyar nyelv legfontosabb jelenségeinek és azok tagolódásának, általánosan elfogadott jellemzőinek és adatainak körében

b) képességei

- képes értelmezni a magyar nyelv jelenségeinek összefüggéseit, történeti beágyazottságát
- a szakterületén fölmerülő problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét mérlegelve képes kiválasztani és alkalmazni a megfelelő nyelvtudományi módszereket

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Nemesi Attila László egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat): –

BBNMN00800 Szó- és alaktan (3 kr, gy, 2 óra, kötelező)

Az ismeretkör: Nyelvészeti leíró szakképzés 2.

Kredittartománya (max. 12 kr.): 12

Tantárgyai: 1) Szó- és alaktan (ea.), 2) Szó és alaktan (gy.), (3) Mondattan (ea.),
4) Mondattan (gy.)

(1.) Tantárgy neve: Szó- és alaktan	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra³⁵ típusa: szeminárium. Óraszám: 30 az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: –)	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők³⁶: –	

³⁵ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

³⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb³⁷): gyakorlati jegy

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok³⁸: –

A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): –

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A szeminárium az azonos című előadás témái szerint haladva különböző feladattípusok megoldásával segíti a szóképzletten, szófajtan és szóalakban tárgyköreinek mélyebb felfedezését és az elméleti tudnivalók rögzülését. A cél az, hogy a magyar leíró grammatika e három fontos, egymással szorosan összefüggő részterületén a hallgatók minél biztosabb empirikus ismeretekre, fogalomhasználatra és minél jobb elemzési készségekre, problémamátásra tegyenek szert.

A 2–5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Keszler Borbála (szerk.): *Magyar grammatika*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000, ISBN 963-19-5880-9

Keszler Borbála – Lengyel Klára: *Magyar grammatikai gyakorlókönyv*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2009. ISBN 978-963-19-6259-8

Ajánlott irodalom:

A. Jászó Anna (szerk.): *A magyar nyelv könyve*. Budapest, Trezor, 2007. ISBN 978-963-8144-19-5

Bencédy József – Fábrián Pál – Rácz Endre – Velcsov Mártonné: *A mai magyar nyelv*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1968. ISBN 963-18-5996-7

Dobsonyi Sándor – Hangay Zoltán – Nagy Katalin: *Szófajtani elemzések*. Budapest, Tinta, 2003. ISBN 963-9372-65-X

Kiefer Ferenc: Alaktan. In: É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: *Új magyar nyelvtan*. Budapest, Osiris, 1998, 185–289. ISBN 963-379-327-0

Rácz Endre – Szathmári István (szerk.): *Tanulmányok a mai magyar nyelv szófajtan és alaktan köréből*. Budapest, Tankönyvkiadó, 1974. ISBN 963-18-0526-3

³⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

³⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel
- tájékozott a magyar nyelv legfontosabb jelenségeinek és azok tagolódásának, általánosan elfogadott jellemzőinek és adatainak körében

b) képességei

- képes értelmezni a magyar nyelv jelenségeinek összefüggéseit, történeti beágyazottságát
- a szakterületén fölmerülő problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét mérlegelve képes kiválasztani és alkalmazni a megfelelő nyelvtudományi módszereket

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Nemesi Attila László egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat): –

BBNMN01100 Uráli népek és nyelvek (3 kr, ea, 2 óra, kötelező)

Az ismeretkör: **finnugrisztika és nyelvtörténet**

Kredit tartománya (max. 12 kr.): **...12....**

Tantárgyai: 1) **...a magyar nyelv finnugor alapjai** 2) urális népek és nyelvek

3) Urális összehasonlító nyelvészet, 4) a nyelvtörténet forrásai.....

(1.) Tantárgy neve: urális népek és nyelvek

Kreditértéke: **3...**

A tantárgy **besorolása:** **kötelező / (a nem kívánt törlendő!)**

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: **....** (kredit%)

A **tanóra**³⁹ típusa: **ea..** és **óraszám:** **30...** az adott félévben,

(ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a **nyelve:** **.....**)

³⁹ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó **további (sajátos) módok, jellemzők**⁴⁰ (ha vannak):

.....

A számonkérés módja (koll. / egyéb⁴¹):

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további (sajátos) módok**⁴² (ha vannak):

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): 3...

Előtanulmányi feltételek (ha vannak):

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Az uráli népek őstörténete (őshazaelméletek, régészeti és antropológiai kutatások). Oroszország szerepe az uráli népek történetében és jelenében. Önálló államiságú uráli népek: finnek, észtek, magyarok

A 2–5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

BERECZKI GÁBOR: A magyar nyelv finnugor alapjai. Bp., 1998. ISBN: 9639104183

HAJDÚ PÉTER: Az uráli nyelvészet alapkérdései.3 Bp. 1991. ISBN: 9631832449

DOMOKOS PÉTER(szerk.): Uralisztikai olvasókönyv. Bp., 1981. ISBN: 963-17-4546-5

Róna-Tas András: A nyelvrokonság. Bp. 1978. ISBN: 9632806204.

Rédei Károly: Őstörténetünk kérdései. A nyelvészeti dilettantizmus kritikája. Bp. 2003. ISBN 963-506-515-9

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

pl.:

o) tudása

-ismeri a rokon nyelvű népeket és történetüket.....

-.....

p) képességei

-...felismeri a rokon vonásokat a nyelvi rendszerben....

-.....

⁴⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁴¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Tánczos Orsolya PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

IV. félév: Ny.: 9 kredit,

új kód Mondattan (3 kr, ea, 2 óra, kötelező, ekvivalencia: BBNMN00900
Mondattan)

Az **ismeretkör**: Nyelvészeti leíró szakképzés 2.

Kredittartománya (max. 12 kr.): 12

Tantárgyai: 1) Szó- és alaktan (ea.), 2) Szó és alaktan (gy.), (3) Mondattan (ea.),
4) Mondattan (gy.)

(1.) Tantárgy neve: Mondattan	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása : kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³ : (kredit%)	
A tanóra ⁴³ típusa: előadás. Óraszám a: 30 az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve : –) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁴⁴ : –	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁴⁵): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁴⁶ : –	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): –	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

Az előadás a magyar mondatszerkezet általános nyelvelméleti igényű leírásának alapjaival ismerteti meg a hallgatókat. Tisztázzuk, hogy a generatív mondattan célja azoknak a műveleteknek és megszorításoknak a minél teljesebb és pontosabb megadása, amelyek alapján

⁴³ **Nftv. 108. § 37. tanóra**: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁴⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁴⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

a mondat összetevőiből egy adott nyelv minden lehetséges mondata (és csak a grammatikus mondatok) előállítható, levezethető. A magyar mondat szerkezet topik–predikátum tagolása a kiindulópont, majd következik a fókusz és a kvantorok funkciója és mondat szerkezeti helye, a határozók szórendi helye, értelmezése és hangsúlyozása, a tagadás, valamint a főnévi csoport és a birtokos szerkezet beható vizsgálata.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

É. Kiss Katalin: Mondattan. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Magyar nyelv*. Budapest, Akadémiai, 2006, 110–148. ISBN 963-05-8324-0

É. Kiss Katalin: Mondattan. In: É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: *Új magyar nyelvtan*. Budapest, Osiris, 1998, 15–184. ISBN 963-379-327-0

Ajánlott irodalom:

Kiefer Ferenc (szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan 1. Mondattan*. Budapest, Akadémiai, 1992. ISBN 963-05-6877-2

Bartos Huba (szerk.): *Általános nyelvészeti tanulmányok XXIII. Új irányok és eredmények a mondattani kutatásban*. Budapest, Akadémiai, 2011. ISBN 978-963-05-9043-3

Keszler Borbála (szerk.): *Magyar grammatika*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000. ISBN 963-19-5880-9

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel
- tájékozott a magyar nyelv legfontosabb jelenségeinek és azok tagolódásának, általánosan elfogadott jellemzőinek és adatainak körében

b) képességei

- képes értelmezni a magyar nyelv jelenségeinek összefüggéseit, történeti beágyazottságát
- a szakterületén fölmerülő problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét mérlegelve képes kiválasztani és alkalmazni a megfelelő nyelvtudományi módszereket

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Nemesi Attila László egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat): –

BBNMN01000 Mondattan (3 kr, gy, 2 óra, kötelező)

Az **ismeretkör**: Nyelvészeti leíró szakképzés 2.

Kredittartománya (max. 12 kr.): 12

Tantárgyai: 1) Szó- és alaktan (ea.), 2) Szó és alaktan (gy.), (3) Mondattan (ea.),
4) Mondattan (gy.)

(1.) Tantárgy neve: Mondattan	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása : kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra⁴⁷ típusa: szeminárium. Óraszám: 30 az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve : –) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők⁴⁸ : –	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb⁴⁹): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁵⁰ : –	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): –	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

A mondattani szeminárium az ún. hagyományos leíró mondattan fogalomkészletét és elemzési módszerét mélyíti el a hallgatókban. Az alapokkal már a középiskolában megismerkedhettek, itt azonban jóval alaposabban megvizsgáljuk a magyar mondat szerkezeti felépítését. A szintagmák

⁴⁷ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁴⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁴⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁵⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

típusaitól a mondatrészek (állítmány, alany, tárgy, határozó, jelző) részletekbe menő vizsgálatán át az egyszerű és összetett mondatok (alá- és mellérendelés) tipológiájáig eljutva fejlesztjük a hallgatók elemzési készségét, külön kitérve a szakirodalomban vitatott kérdésekre.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Keszler Borbála (szerk.): *Magyar grammatika*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000. ISBN 963-19-5880-9

Keszler Borbála – Lengyel Klára: *Magyar grammatikai gyakorlókönyv*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2009. ISBN 978-963-19-6259-8

Ajánlott irodalom:

Bencédy József – Fábíán Pál – Rácz Endre – Velcsov Mártonné: *A mai magyar nyelv*. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 1968. ISBN 963-18-5996-7

É. Kiss Katalin: Mondattan. In: É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: *Új magyar nyelvtan*. Budapest, Osiris, 1998, 15–184. ISBN 963-379-327-0

Kiefer Ferenc (szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan 1. Mondattan*. Budapest, Akadémiai, 1992. ISBN 963-05-6877-2

Rácz Endre – Szemere Gyula (szerk.): *Mondattani elemzések*. Budapest, Tankönyvkiadó, 1970/1998. ISBN 963-18-8977-7

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség* stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel
- tájékozott a magyar nyelv legfontosabb jelenségeinek és azok tagolódásának, általánosan elfogadott jellemzőinek és adatainak körében

b) képességei

- képes értelmezni a magyar nyelv jelenségeinek összefüggéseit, történeti beágyazottságát
- a szakterületén fölmerülő problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét mérlegelve képes kiválasztani és alkalmazni a megfelelő nyelvtudományi módszereket

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Nemesi Attila László egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat): –

BBNMN01800 Nyelvtörténet (3 kr, ea, 2 óra, kötelező)

Az ismeretkör: magyar nyelvtörténet

Kredittartománya (max. 12 kr.): 10.....

Tantárgyai: 1)hangtörténet 2) nyelvtörténet

3) nyelvemlékelemzés 4) nyelvtörténeti és névtani kutatások

(1.) Tantárgy neve: nyelvtörténet	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező (a nem kívánt törlendő!)	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹³ : (kredit%)	
A tanóra ⁵¹ típusa: ea./.. és óraszám: 26 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:)	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁵² (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. ⁵³): kolokvium..	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁵⁴ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6...	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A nyelvtörténet elméleti alapjai. A nyelvrokonság. A dinamikus szinkronia. A nyelvtörténet forrásai és módszerei. A nyelvhasználat. A szófajok története. A toldalékformák története. Az alaktani rendszer alakulástörténete: a képzők története, az igeragozás és –jelezés története, a névszóragozás és –jelezés története. A tulajdonnevek története.

⁵¹ Nftv. 108. § 37. tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁵² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁵³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁵⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

KISS JENŐ–PUSZTAI FERENC: Magyar nyelvtörténet. Osiris Kiadó, Budapest, 2003. ISBN 963 389 534 6

BENKŐ LORÁND (főszerk.): A magyar nyelv történeti nyelvtana. I–II/2. Akadémiai Kiadó, Bp., 1991. ISBN 963 05 5978 1; 1992. isbn 963 05 4243 8; 1995. isbn 963 05 6705 9. Összkiadás: ISBN 963 05 5977 3.

D. Máta Mária: Magyar szófajttörténet. Argumentum Kiadó, 2011. ISBN 978-963-446-610-9
Gerstner Károly szerk. Kis magyar nyelvtörténet. PPKE BTK, Piliscsaba, 2013. ISBN 978 963 308 133 4

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

pl.:

q) tudása

-.....ismeri a nyelv történeti vizsgálatának módszereit, tisztában van a nyelvrokonság mikéntjével.

-bővebb ismereteket szerez a magyar nyelv morfológiai változásairól.....

r) képességei

-különbséget tud tenni a nyelvrokonság és a kulturális rokonság fogalmai között.....

-képes felismerni a mai nyelvi változások és a szinkrón rendhagyás alapjait a történeti nyelvi változásokban.....

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Hegedűs Attila egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

.....

V. félév: **Ny.: 9 kredit,**

BBNMN01300 Stiliztika (3 kr, gy, 2 óra, kötelező)

Az ismeretkör: Nyelv és társadalom

Kredittartománya (max. 12 kr.): 12

Tantárgyai: 1) stilisztika, 2) nyelv, társadalom, kultúra, 3) osztálytermi diskurzus, 4) napjaink változó nyelvhasználata

(1.) Tantárgy neve: S t i l i s z t i k a	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra típusa : szem. és óraszám : 2/hét az adott félévben	
A számonkérés módja: gyj.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév):	
Előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): -	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

- A stilisztika története; a stilisztika a nyelvészet és az irodalomtudomány határán.
- A modern stilisztika irányzatai.
- A stilisztikai kutatások tárgykörei és vizsgálati módszereik.
- A nyelvi stílus fogalma; stílusértelmezések a modern nyelvelméleti megközelítések alapján.
- A beszédhelyzet mint stílusalakító tényező.
- Az íráskép (a "látható nyelv"); akusztikai eszközök (hangszimbolika, hangalakzatok stb.). Jelentéstani eszközök (szóképek, képek, képrendszerek).
- Alakzatok (átalakító műveletek: adjekció, detrakció, transzmutáció, immutáció).
- A szöveg kompozicionális eszközei (szerkezeti egységek; térbeli, időbeli és oksági viszonyok; ismétlés, ellentételezés; toposz, motívum, embléma).
- Stílustörténeti áttekintés
- Hagyományozott szövegtípusok, illetve a műnemek és műfajok stílusa

A 2–5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

- Szikszainé Nagy Irma: Magyar stilisztika. Osiris Kiadó, Budapest, 2007. ISBN: 9789633899045
- Tolcsvai Nagy Gábor: A magyar nyelv stilisztikája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996. ISBN: 9631875067
- Kövecses Zoltán: A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe. Tiptex Kiadó, Budapest, 2005. ISBN 963-9548-55-3
- Szabó Zoltán: A magyar szépírói stílus történetének fő irányai. Corvina Könyvkiadó, Budapest, 1998

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

s) tudása

- ismeri a stílusfogalom különböző megközelítéseit
- ismeri a stílselemzés eszközeit és módszertanát
- ismeri a legfontosabb hazai és nemzetközi szakirodalmat

t) képességei

- az elsajátított elméleti ismeretek segítségével képes mind szépirodalmi, mind egyéb szövegtípusok stiláris elemzésére, értékelésére

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Farkas Edit, adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

BBNMN01900 Nyelvelmélet (2 kr, gy, 2 óra, kötelező)

Az ismeretkör: magyar nyelvtörténet

Kredittartománya (max. 12 kr.): 10.....

Tantárgyai: : 1)hangtörténet 2) nyelvtörténet

3) nyelvelmélet 4) nyelvtörténeti és névtani kutatások

(1.) Tantárgy neve: nyelvemlékelemzés	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező (a nem kívánt törlendő!)	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹³ : (kredit%)	
A tanóra ⁵⁵ típusa: gy / . és óraszám: 26 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:)	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁵⁶ (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. ⁵⁷): gyj. ..	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁵⁸ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9...	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A gyakorlat az ómagyar szövegek nehézség nélküli olvasását, megértését és nyelvtörténeti alapú elemzését tartalmazza. Célja, hogy az alaktan és a mondattan történeti vonatkozásait elsajátítva általános kép alakuljon ki a nyelvtörténeti változások törvényszerűségeiről, és ezeket az ismereteket a hallgatók képesek legyenek az elemzések során is alkalmazni. A történeti alaktan (tövek és toldalékok) kérdései; hang-, szó- és alaktörténeti elemzések a kis szövegemlékek (HB., ÓMS., KT., GyS.), és a legkorábbi kódexek (Jókk., MünchK., BécsiK.) alapján.

A 2–5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

BÁRCZI GÉZA: A Halotti Beszéd nyelvtörténeti elemzése. Akadémiai Kiadó, Bp., 1982. ISBN 963 05 2904 1

BENKŐ LORÁND (főszerk.): A magyar nyelv történeti nyelvtana. I–II/2. Akadémiai Kiadó, Bp., 1991. ISBN 963 05 5978 1; 1992. isbn 963 05 4243 8; 1995. isbn 963 05 6705 9. Összkiadás: ISBN 963 05 5977 3.

⁵⁵ Nftv. 108. § 37. tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁵⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁵⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁵⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Kecskés Judit: Nyelvelmélelemző segédkönyv. Miskolci Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke, Miskolc, 2007. ISBN 978-963-661-769-1

Hoffmann István: A Tihanyi Alapítólevél mint helynévtörténeti forrás. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2010. ISBN 978-963-473-369-0

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

pl.:

u) tudása

- ismeri a kis szövegelemeket a magyar nyelv történetéből, megérti a bennük levő nyelvi és kulturális információt.....

-.....

v) képességei

w) képes önállóan filológiai elemzést végezni nyelvtörténeti szövegeken

-.....

-.....

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Hegedűs Attila egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

.....

(új kód) Nyelvváltozatok és nyelvi attitűdök (2 kr, ea, 2 óra, kötelező, 5. félév, ekvivalencia: BBNMN01500 Nyelv és társadalom)

<p>Az ismeretkör: anyanyelvi ismeretek</p> <p>Kredittartománya (max. 12 kr.): 5.....</p> <p>Tantárgyai: 1) helyesírás 2) kommunikáció szóban és írásban, 3) nyelvváltozatok és nyelvi attitűdök</p>

(1.) Tantárgy neve: Nyelvváltozatok és nyelvi attitűdök	Kreditértéke: 2
A tantárgy besorolása: kötelező (a nem kívánt törlendő!)	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹³ : (kredit%)	
A tanóra ⁵⁹ típusa: ea. /. és óraszám: 30 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:)	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁶⁰ (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. ⁶¹): kolokvium..	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁶² (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5...	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
A nyelv rétegződése. Nyelv és társadalom kapcsolatai. Nyelv és nyelvjárás. A nyelvjárások átalakulása. A nyelvföldrajz sajátosságai és kritikája. A kettősnyelvűség. A regionális köznyelv. A pidgin és a kreol nyelvek. A lingua franca. Eredetelméletek. A diglosszia. A szociolingvisztikai módszerek kialakulása a változatvizsgálatokban. Az európai és a magyar nyelvjárástudomány rövid története: a kezdetek, a nyelvatlaszok

⁵⁹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁶⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁶¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁶² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

kora, strukturalista törekvések, kommunikatív dialektológia. Kisebbségi nyelvhasználat, nyelvi attitűd. Módszertani kérdések: nyelvi adat, anyaggyűjtés. A változatvizsgálatok problémái és eredményei (nyelvi asszimiláció, nyelvkontaktus és nyelvvesztés, nyelvcseré, stigmatizáció és hiperkorrekció). A nyelvi hátrányos helyzet.

A 2–5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

KISS JENŐ: Társadalom és nyelvhasználat. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1995. ISBN 963 18 6816 8

KISS JENŐ (szerk.): Magyar dialektológia. Osiris Kiadó, Bp., 2001. ISBN 963 379 879 5

Hegedűs Attila: A változó nyelvjárás. PPKE BTK, Piliscsaba, 2005. ISBN 963 9296 94 5

Nyelvideológiák, attitűdök és sztereotípiák. szerk. Borbély Anna, Vanconé Kremmer Ildikó, Hattyár Helga. Tinta Könyvkiadó, 2009. isbn 978-963-9074-51-4

Borbély Anna: Kétnyelvűség. L'Harmattan, Budapest, 2014. ISBN 978-963-236-723-1

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

pl.:

x) tudása

-Felismeri a nyelvi különbözőség eredőit, tudományos módon tudja értékelni azokat.

-ismereteket szerez a nyelvi változatosságról.....

-.....

y) képességei

-képes megkülönböztetni a nyelvi kifejezőmód regionális megjelenési formáit.....

-felismeri a nyelvi attitűdöknek a kommunikációban meglevő szerepét.....

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Hegedűs Attila egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

.....

új kód

Szakedolgozati felkészülés (nyelvészet) (2 kr, gy, 2 óra, kötelezően választható)

<p>Az ismeretkör: szakdolgozati felkészítés</p> <p>Kredittartománya (max. 12 kr.): 9.....</p> <p>Tantárgyai: 1)szakdolgozati felkészülés BA, 2) szakdolgozati szeminárium , 3) szakdolgozati felkészülés MA,</p>

(1.) Tantárgy neve: szakdolgozati felkészülés BA	Kreditértéke: 2...
A tantárgy besorolása: / választható (a nem kívánt törlendő!)	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹³ : (kredit%)	
A tanóra ⁶³ típusa: / gyak. és óraszám:30 ... az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:)	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁶⁴ (ha vannak):	
A számonkérés módja / gjj. / egyéb ⁶⁵ :	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁶⁶ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): ...	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

A szakdolgozati felkészülés során a hallgató tanári segítséggel tájékozódik a választott téma irodalmában, a kidolgozás módszereiben; a hivatkozásokkal, idézéssel szemben támasztott követelményeknek megfelelően hozzálát a választott téma kidolgozásához.

⁶³ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁶⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁶⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁶⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

A 2–5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Az irodalom mindig a választott témától függ a gyakorlatvezető útmutatásai alapján.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

pl.:

z) tudása

-kibővíti tudását az idézéssel és a szakirodalmi ismeretekkel kapcsolatban.....

-.....

aa) képességei

-képes önállóan kezelni, értelmiségi színvonalon értékelni egy adott nyelvészeti témát, a szakirodalom segítségével.....

-.....

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Hegedűs Attila egyetemi docens PhD...**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

.....

VI. félév.: Ny.: 3 kredit,

BBNMN01200 Szövegtan (3 kr, ea, 2 óra, kötelező)

Az ismeretkör: nyelvészeti leíró szakképzés 1.

Kredittartománya (max. 12 kr.):12

Tantárgyai: 1) hangtan ea, 2) hangtan gy, 3) jelentéstan, 4) szövegtan

(1.) Tantárgy neve: S z ö v e g t a n	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹³ : (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 2/hét az adott félévben	
A számonkérés módja koll.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév):	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): -	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

- A szövegtan történeti előzményei és interdiszciplináris környezete
- A szöveg fogalma. A szövegszerűség ismérvei
- Koherencia, kohézió, konnexitás
- A szöveg szerkezete
- A szöveg pragmatikai természete
- Forgatókönyv és keretelméletek
- A szövegtípus szövegszervező szerepe
- Intertextualitás
- Multimedialitás
- A szövegalkotás és –befogadás tényezői és folyamata
- A szövegvizsgálati módszerek

A 2–5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

- Beaugrande, R. de – Dressler, W.: Bevezetés a szövegnyelvészetbe. Bp., 2000. ISBN: 963134522X
- Tolcsvai Nagy G. (2006): Szövegtan = (fősz.) Kiefer F.: Magyar nyelv. Akadémiai, 149-174. ISBN 963 050 8324 0
- Szikszainé Nagy I. (1999): Leíró magyar szövegtan. Osiris. ISBN 963 389 681 9
- Petőfi S. J. (2004): A szöveg mint komplex jel. Akadémiai
- Pléh Cs: A történet szerkezeti és az emlékezet sémák. Akadémiai, 1996..

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

bb) tudása

- ismeri a szövegkutatás főbb elméleti kereteit, vizsgálati módszereit és alapkérdéseit
- ismeri a szöveggel kapcsolatos alapvető nyelvészeti fogalmakat
- ismeri a legfontosabb hazai és nemzetközi szakirodalmat

cc) képességei

- képes tájékozódni a különböző elméleti megközelítések között
- az elméleti ismereteket alkalmazni tudja a konkrét szövegelemzés során

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Farkas Edit, adjunktus, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

Szakirány: „Nyelvelmélet és nyelvhasználat” (50 kr.).
Lexikológia gy 2. félév

Az ismeretkör: **kutatásmódszertan**

Kredittartománya (max. 12 kr.): **12**

Tantárgyai: 1) kutatásmódszertan, 2) nyelvi korpuszok és adatbázisok, 3) lexikológia, 4) bevezetés a névkutatásba

(1.) Tantárgy neve: Lexikológia	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása :	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra ⁶⁷ típusa: gyak. és óraszám: 2 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:)	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁶⁸ (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁶⁹): gyj. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁷⁰ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A tantárgy a következő főbb témaköröket tartalmazza: a szó autonómiája a nyelvben; szófajttörténet és szóeredet összefüggései; a szókészlet alapvető összefüggései, rendszerszerűsége (morfológiai, szemantikai, etimológiai kapcsolódások); a magyar szókészlet szinkron rétegei (alap- és kiegészítő szókészlet; neologizmusok és archaizmusok); a magyar szókészlet nagysága; a magyar szókészlet eredetbeli rétegződése, a nyelvújítás szerepe; tükörszavak és tükörjelentések; a szókészlet művelődéstörténeti vonatkozásai (népiségtörténeti mozzanatok, műveltségváltások, nemzetközi nyelvi hatások); a frazeológia nyelvi és kulturális vonatkozásai; a jelentések változásának irányai, eredményei (többszófajúság, poliszémia, homonímia, szinonímia); a szókészlet stílárnyelvhasználati kérdései; a magyar szókészlet jellegzetességei; a magyar mint átadó nyelv. A fenti lexikológiai témakörök mellett néhány lexikográfiai alapkérdés is terítékre kerül, pl.: szótártípusok; a szótárak makro- és mikroszerkezete; rövid szótártörténet.

A 2–5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

⁶⁷ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁶⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁶⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁷⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Irodalom:

Gerstner Károly: A magyar nyelv szókészlete. In: Kiefer Ferenc (szerk.): Magyar nyelv. **Akadémiai Kiadó**, Budapest, 2006. 437–480. ISBN 963 05 8324 0

Hadrovics László: Magyar történeti jelentéstan. Rendszeres gyakorlati szókincsvizsgálat. **Akadémiai Kiadó**, Budapest, 1992. ISBN 963-05-6225-1

Hegedűs Attila: A jelentések története. In: É. Kiss Katalin–Gerstner Károly–Hegedűs Attila: Kis magyar nyelvtörténet. Piliscsaba, 2013. 127–137. ISBN 978 963 308 133 4

Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.): Magyar nyelvtörténet. **Osiris Kiadó**, Budapest, 2003. ISBN 963 389 534 6

Kiss Lajos: Szláv tükörszók és tükörjelentések a magyarban. **Akadémiai Kiadó**, Budapest, 1976. ISBN (nincs)

Segédkönyvek:

Benkő Loránd (főszerk.): A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára 1–3. **Akadémiai Kiadó**, Budapest, 1967–1976. – 4. Mutató. 1984. ISBN (nincs)

Benkő Loránd (főszerk.): Etymologisches Wörterbuch des Ungarischen 1–2. (Lieferungen 1–6). **Akadémiai Kiadó**, Budapest, 1993–1995. – 3. Register. 1997. ISBN 963 05 6227 8

Kázmér Miklós: Régi magyar családnevek szótára. XIV–XVII. század. **Magyar Nyelvtudományi Társaság**, Budapest, 1993. ISBN 963 7530 31 2

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

pl.:

dd) tudása

-- átfogó ismeretei vannak a szókészlet grammatikai-morfológiai, jelentéstani és művelődéstörténeti összefüggéseiről

- ismeri a szókészlet szótári ábrázolásának főbb problémáit

ee) képességei

- képes a szókészleten belüli változások motiváló tényezőit megítélni

- képes a megfelelő szakirodalom és kézikönyvek segítségével lexikológiai kutatásokat végezni.....

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Gerstner Károly egyetemi docens, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

Anyanyelvi kultúra és ismeretterjesztés gy 4. félév

Az ismeretkör: **pszicholingvisztika**

Kredittartománya (max. 12 kr.): 12

Tantárgyai: 1) pszicholingvisztika, 2) beszédtudományok 3) anyanyelvi kultúra és ismeretterjesztés, 4) nyelvpolitika

(1.) Tantárgy neve: Anyanyelvi kultúra és ismeretterjesztés	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 2/hét az adott félévben	
A számonkérés módja: gyj.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4	
Előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): -	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

- Nyelvi zavarok, nyelvi funkciók és regiszterek
- Kétnyelvűség, többnyelvűség, kisebbségi nyelvhasználat
- Beszédművelés, nyelvhelyesség, helyesírás
- A média nyelve. A közszereplők nyelve
- Anyanyelvoktatás, nyelvi ismeretterjesztés
- Lektorálás, szerkesztés, nyelvi tanácsadás
- Nyelvtervezés, nyelvpolitika, etnolingvisztika

A **2–5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

- Antalné Szabó Ágnes 2003. Az anyanyelvi nevelés új stratégiái. *Magyar Nyelvőr*. 2003/4. 407-427. ISSN 1585-4515
- Balázs Géza: A nyelvújítás állapotáról. *Magyar Nyelvőr* 1999/1. 9-27. ISSN 1585-4515
- Cseresnyési László: Nyelvek és stratégiák avagy a nyelv antropológiája. Tinta, 2004. ISBN 9637094024
- Fábián Pál – Lőrincze Lajos: Nyelvújítás. Tkvk, 1990.
- Kontra Miklós – Saly Noémi (szerk.): Nyelvújítás vagy nyelvújítás? Osiris, 1998. ISBN: 963379482X
- Sándor Klára 2006. Nyelvtervezés, nyelvpolitika, nyelvújítás. Kiefer Ferenc (szerk.), Magyar nyelv. Budapest: Akadémiai Kiadó. 958–995. . ISBN 963-05-8324-0
- Tolcsvai Nagy Gábor: *A nyelvi norma*. Nyelvtudományi Közlemények 144. sz. Budapest, 1998. ISBN 963-05-7532-9.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

ff) tudása

- ismeri az anyanyelvi ismeretterjesztés történetét, főbb fórumait, a kurrens folyóiratokat és a népszerűsítő munkákat
- ismeri a nyelvújítás főbb szempontjait és vitatott kérdéseit

gg)képeségei

- nyelvhasználati, nyelvhelyességi kérdésekben képes önálló, tudományosan megalapozott állásfoglalásra, racionális vitára
- magas szintű nyelvi és nyelvhasználati tudatosság jellemzi

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Farkas Edit, adjunktus, PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

Dialektológia gy . 6. félév

Az ismeretkör: **pragmatika**

Kredittartománya (max. 12 kr.): **12.....**

Tantárgyai: 1)pragmatika 2) nyelvi tervezés, nyelvpolitika,

3) szinkrón és diakrón pragmatika, 4,dialektológia .

(1.) Tantárgy neve: dialektológia	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: / választható (a nem kívánt törlendő!)	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” ¹³ : (kredit%)	
A tanóra ⁷¹ típusa: gyak.. és óraszám: 26 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁷² (ha vannak):	
A számonkérés módja gyj. / egyéb ⁷³):	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁷⁴ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Nyelv és nyelvjárás. A nyelvjárási jelenség. Nyelvjárási alapfogalmak. A nyelvjárási jelenségek nyelvi szintek szerinti bemutatása. A mai magyar nyelvjárások (régión, nyelvjárás csoportok). A helyi nyelvjárás jellemzői. A nyelvföldrajzi vizsgálatok (nyelvatlaszok). A nyelvjárások komplex osztályozása a mondattani jelenségek és a szókészlet figyelembevételével.

A 2–5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott **irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Imre Samu: A mai magyar nyelvjárások rendszere. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1971. (nincs ISBN száma)

Kiss Jenő szerk. Magyar dialektológia. Osiris Kiadó, Budapest, 2001. 963 379 879 5

⁷¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁷² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁷³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁷⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

V. dialektológiai szimpozion. Szerk. Guttman Miklós, Molnár Zoltán. Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely, 2007. ISBN 978 963 9531 857

Menyhárt József – Presinszky Károly – Sándor Anna: Szlovákiai magyar nyelvjárások. Konstantin Filozófus Egyetem, Nyitra, 2009. ISBN 978-80-8094-575-6

Hegedűs Attila – Kovács Mónika: Kísérlet a magyar nyelvjárások komplex klasszifikációjára. Szent István Társulat, Budapest-Piliscsaba, 2016. ISBN 978 963 277 633 0

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

pl.:

hh) **tudása**

-...megismeri a magyar nyelvjárásokat rendszerszinten és területi elterjedésük szerint is....

-.....

ii) **képességei**

-képes felismerni és értékelni a nyelvjárási jelenségeket.....

-.....

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Hegedűs Attila egyetemi docens PhD**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

.....

Nyelvtörténeti szakszeminárium gy . 4. félév

<p>Az ismeretkör: nyelvészeti speciális képzés</p> <p>Kredittartománya (max. 12 kr.): 11</p> <p>Tantárgyai: 1) nyelvtörténeti szakszeminárium, 2) nyelvtörténeti speciálkollégium, 3) leíró nyelvészeti speciálkollégium</p>

(1.) Tantárgy neve: Nyelvtörténeti szakszeminárium	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása :	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra ⁷⁵ típusa: gyak. és óraszám: 2 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve :)	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁷⁶ (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁷⁷): gyj.	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁷⁸ (ha vannak):	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
A nyelvtörténeti szakszemináriumok célja az, hogy a megszerzett alapismeretekre építve elmélyítsék az elméleti, módszertani és tárgyi ismereteket, továbbvezessék, az önálló tudományos és gyakorlati munka irányába segítsék a hallgatókat. Ezek a kurzustípusok bármely tanegységet követhetnek, a mindenkori tárgyaktól, az oktatók kutatási területeitől és a hallgatók érdeklődésétől függően hirdetjük meg őket. A nyelvészeti szakdolgozati szakszemináriumok célja az is, hogy fölkészítsék a hallgatókat

⁷⁵ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁷⁶ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁷⁷ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁷⁸ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

az önálló tudományos munkára, segítsék a szakdolgozat elkészítését, tartalmi és formai kidolgozását.

A 2–5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

A főntebb megfogalmazottak értelmében általánosan kötelező irodalom sem adható. A kötelező és ajánlott irodalom kiválasztása a mindenkori kurzusvezetők tiszte és felelőssége.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

pl.:

jj) tudása

-- ismeri a nyelvtörténeti vizsgálatok módszereit, tisztában van a nyelvrokonság ismérveivel

- bővebb ismereteket szerez a magyar nyelv részrendszereinek változásairól

kk)képeségei

- képes felismerni a mai nyelvi változásokban a történeti nyelvi változások lehetőségeit

- képes a vonatkozó szakirodalom alapján saját kutatásokat végezni.....

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Gerstner Károly egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

.....

Bevezetés a névkutatásba gy 6. félév

Az ismeretkör: **kutatásmódszertan**

Kredittartománya (*max. 12 kr.*): 12.....

Tantárgyai: 1) kutatásmódszertan 2) nyelvi korpuszok és adatbázisok

3) lexikológia 4. Bevezetés a névkutatásba.....

(1.) Tantárgy neve: Bevezetés a névkutatásba

Kreditértéke: 3

A tantárgy **besorolása:** **választható** *(a nem kívánt törlendő!)*

A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)
A tanóra ⁷⁹ típusa: gyak. és óraszám: 26 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:))
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁸⁰ (ha vannak):
A számonkérés módja gyj. / egyéb ⁸¹):
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁸² (ha vannak):
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása
A tulajdonnév a nyelvi rendszerben. A tulajdonnév meghatározása. A nevek történeti és szinkrón szempontú vizsgálata. Helynévgyűjtés és helynévgyűjtemények. A Magyar Digitális Helynévtár. A családnevek. A keresztnévadás és vizsgálati lehetőségei. Egyéb tulajdonnevek.
A 2–5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)
Ördög Ferenc: Személynévvizsgálatok Göcsej és Hetés területén. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1973. (nincs ISBN száma) Hajdú Mihály: Általános és magyar névtan. Osiris Kiadó, Budapest, 2003. ISBN 963 389 418 2 Név és valóság. Szerk. Bölcskei Andrea – N. Császi Ildikó. KGRE, BTK, Budapest, 2008. ISBN 978-963-9808-12-6 Farkas Tamás és Slíz Mariann szerk. Magyar névkutatás a 21. század elején. Magyar Nyelvtudományi Társaság—ELTE, Budapest, 2015. ISBN 978-615-5061-07-3
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul
pl.:
II) tudása -megismeri a tulajdonnév sajátos alaki és jelentésbeli jellemzőit.....

⁷⁹ Nftv. 108. § 37. tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁸⁰ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁸¹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁸² pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

-.....

mm) képességei

-...képes értékelni a személynevek és a helynevek kulturális társadalmi jelentőségét....

-.....

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Hegedűs Attila egyetemi docens**
PhD.....

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

Társalgáselemzés gy . 2. félév

Az ismeretkör: Pragmatika
Kredittartománya (max. 12 kr.): 12
Tantárgyai: 1) Pragmatika, 2) Szinkrón és diakrón pragmatika, 3) Dialektológia, 4) Társalgáselemzés

(1.) Tantárgy neve: Társalgáselemzés	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra ⁸³ típusa: szeminárium. Óraszám: 30 az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: –) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁸⁴ (ha vannak): –	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁸⁵): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁸⁶ : esetelemzések, tematikus prezentációk	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): –	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A társalgáselemzés az etnometodológiából kinőtt kutatási irányzat, amely a természetes, spontán hétköznapi társalgások jellegzetességeit vizsgálja, de kiterjeszhető az intézményes és félig spontán vagy félkötött dialógusokra is. A kurzus számos társalgási interakció példáján keresztül ismerteti meg a hallgatókat a társalgáselemzés alapfogalmaival (forduló, szomszédsági párok, preferencia, javítás, háttéracsatorna-jelzések stb.), kitérve az átírási

⁸³ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁸⁴ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁸⁵ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁸⁶ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

konvenciókra. A társalgás szerkezete, a nyitás és a zárás, a fordulóváltás szabályszerűségei, a közbevágások, félbeszakítások és együttbeszélések, ismétlések és cserék adják a tananyag gerincét.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Boronkai Dóra: *Bevezetés a társalgáselemzésbe*. Budapest, Ad Librum, 2009. ISBN 978-963-9888-89-0

Hámori Ágnes: A társalgási műfajokról. In: Tolcsvai Nagy G. (szerk.): *Szöveg és típus. Szövegtipológiai tanulmányok*. Budapest, Tinta, 2006. ISBN 978-963-7094-63-7

Iványi Zsuzsanna: A nyelvészeti konverzációelemzés. *Magyar Nyelvőr* 125 (2002): 74–93.

Ajánlott irodalom:

Atkinson, J. Maxwell – John Heritage: *Structures of social action: studies in conversation analysis*. Cambridge, Cambridge University Press, 1983. ISBN 978-052-1318-624

Hámori Ágnes: Párbajokról nyelvészetileg. Miniszterelnöki viták jellegzetességei társalgáselemzési szempontból. *Századvég* 43 (2007): 3–35.

Muntigl, Peter – Turnbull, Willam: Conversational structure and facework in arguing. *Journal of Pragmatics* 29 (1998): 225–256.

Németh Zsuzsanna: A forduló (beszéd lépés) kiterjesztésének grammatikája a magyarban. *Nyelvtudomány* III–IV (2007–2008): 149–184.

Sidnell, Jack: *Conversation analysis: An introduction*. Chichester, Wiley-Blackwell, 2007. ISBN 978-1-4051-5901-2

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség* stb., KKK **7. pont**) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- tisztában van a nyelv tudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel
- szakterületéhez szükséges szinten ismer legalább egy idegen nyelvet

b) képességei

- a nyelv tudomány kérdéseiről megfelelően képes írni és beszélni
- a szakterületén fölmerülő problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét mérlegelve képes kiválasztani és alkalmazni a megfelelő nyelv tudományi módszereket

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Nemesi Attila László egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat): –

Nyelvi tervezés, nyelvpolitika 6. félév

Az ismeretkör: Pszicholingvisztika

Kredittartománya (max. 12 kr.): 12

Tantárgyai: 1) Pszicholingvisztika, 2) Beszédtudományok,

3) Anyanyelvi kultúra és ismeretterjesztés, 4) Nyelvi tervezés, nyelvpolitika

(1.) Tantárgy neve: Nyelvi tervezés, nyelvpolitika	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása : választható	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra ⁸⁷ típusa: szeminárium és óraszám a: 30 az adott félévben , (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve : –) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁸⁸ (ha vannak): –	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁸⁹): gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁹⁰ (ha vannak): –	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

⁸⁷ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁸⁸ pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁸⁹ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁹⁰ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése.

A kurzus célja, hogy megismertesse a hallgatókat a nyelvi tervezés fogalmával, feladataival, lehetőségeivel, módszereivel. Részletesen foglalkozunk nyelvi tervezés és nyelvpolitika kapcsolatával, valamint olyan, ezekhez szorosan kötődő fogalmakkal, mint nyelvi jogok, nyelvi diszkrimináció és nyelvművelés.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező:

Cseresnyési László: *Nyelvek és stratégiák – avagy a nyelv antropológiája*. 97–125., 155–197. TINTA Könyvkiadó, Bp., 2004. ISBN 963 7094 02 4.

Lanstyák István: *Nyelvművelés, nyelvtervezés, nyelvmenedzselés*. Stimul, Pozsony, 2009. ISBN 978 80 89236 64 0.

web: http://ht.nytud.hu/download/Lanstyak_Istvan_Nyelvalakitas.pdf

Sándor Klára: *Nyelvtervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés*. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Magyar nyelv*. 958–995. Akadémiai Kiadó, Bp., 2006. ISBN 963 050 8324 0.

web:

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_536_MagyarNyelv/ch31.html

Ajánlott:

David Crystal: *A nyelv enciklopédiája*. 449–457. Budapest, Osiris, Bp., 2003. ISBN 963 389 481 6.

Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): *Nyelvi tervezés – tanulmánygyűjtemény*. Universitas Kiadó, Bp., 1998. ISBN 9639104159.

Szépe György – Derényi András (szerk.): *Nyelv, hatalom, egyenlőség. Nyelvpolitikai írások*. Corvina Könyvkiadó, Bp., 1999. ISBN 963 13 4547 5.

Kontra Miklós: *Hasznos nyelvészet*. Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja, 2010. ISBN 978 80 89249 40 4.

web: <http://mek.oszk.hu/08700/08745/08745.pdf>

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Tájékozott a magyar nyelvű szövegek és kulturális jelenségek nyelvi értelmezésének ismert eljárásai és módszerei, valamint ezek szakmailag elfogadott kontextusai és értékelései terén.

- Tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel.

b) képességei

- Képes átlátni a magyar nyelvi és irodalmi hagyományok szerepét a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítésében, és elhelyezi e jelenségeket a szakterülete szempontjából releváns európai kontextusban.
- Képes a magyar nyelv műfajilag sokszínű szövegeit és az ezekhez kapcsolódó kulturális jelenségeket a nyelvtudomány szempontjából értelmezni.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Forró Orsolya egyetemi adjunktus, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

.....

Napjaink változó nyelvhasználata 6. félév

Az ismeretkör: Nyelv és társadalom

Kredittartománya (max. 12 kr.): 12

Tantárgyai: 1) Stiliztika, 2) Nyelv, társadalom, kultúra, 3) Osztálytermi diskurzus,
4) Napjaink változó nyelvhasználata

(1.) Tantárgy neve: Napjaink változó nyelvhasználata	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”¹³: (kredit%)	
A tanóra ⁹¹ típusa: előadás. Óraszám: 30 az adott félévben. (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: –)	
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁹² (ha vannak): –	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁹³): kollokvium	

⁹¹ **Nftv. 108. § 37. tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁹² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁹³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó **további** (sajátos) **módok**⁹⁴: (ha vannak): –

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): 6

Előtanulmányi feltételek (ha vannak): –

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Ez a tantárgy arra irányítja rá a hallgatók figyelmét, hogy a nyelvi változások a jelenkori nyelvhasználatban is észlelhetők, dinamikájuk modellezhető. A legkönnyebb a szókézlet változását és a jelentésváltozásokat megfigyelni és dokumentálni, de a grammatika is szüntelen mozgásban van, különösen az alaktan és a mondattan. Az új szavak és jelentések mellett összegyűjtjük azokat a nyelvtani jelenségeket, amelyek változására a szakirodalom az elmúlt két-három évtizedben felfigyelt, tanulmányozzuk az ezeket övező vitákat, a nyelvi változások modelljeit, illetőleg felmérjük a korpuszalapú, látszólagos- és valóságosidő-vizsgálatok lehetőségeit.

A **2–5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

É. Kiss Katalin: *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest, Osiris, 2004. ISBN 963-389-662-2

Kemény Gábor: *A nyelvtől a stílusig. Válogatott tanulmányok, cikkek*. Budapest, Tinta, 2010. ISBN 978-963-9902-39-8

Kontra Miklós: Mai magyar nyelvi változások (látszólagos- és valóságosidő-vizsgálatok). *Nyelvtudományi Közlemények* 108 (2012): 357–380.

Minya Károly: *Változó szókincsünk. A neologizmusok több szempontú vizsgálata*. Budapest, Tinta, 2011. ISBN 978-963-9902-96-1

Ajánlott irodalom:

Bodó Csanád: *A látszólagos idő valósága. Esettanulmány a folyamatban lévő nyelvhasználati változások vizsgálatához*. (Nyelvtudományi Értekezések 162.) Budapest, Akadémiai, 2012. ISBN 978-963-0593-09-0

Hegedűs Attila: *A változó nyelvjárás*. Piliscsaba, PPKE BTK, 2005. ISBN 963-9296-94-5

Kenesei István – É. Kiss Katalin: *Általános nyelvészeti tanulmányok XXVII. Diakrón mondattani kutatások*. Budapest, Akadémiai, 2015. ISBN 978-963-05-9671-8

⁹⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

Minya Károly: Új szavak I. *Nyelvünk 1250 új szava értelmezésekkel és példamondatokkal.*
Budapest, Tinta, 2007. ISBN 978-963-7094-74-3

Minya Károly: Új szavak II. *Nyelvünk 800 új szava értelmezésekkel és példamondatokkal.*
Budapest, Tinta, 2014. ISBN 978-963-9902-14-5

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- tájékozott a magyar nyelv legfontosabb jelenségeinek és azok tagolódásának, általánosan elfogadott jellemzőinek és adatainak körében
- tisztában van a nyelvtudomány jellemző kutatási kérdéseivel, elemzési és értelmezési módszereivel, egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel

b) képességei

- képes értelmezni a magyar nyelv jelenségeinek nyelvi sajátosságait, valamint a magyar nyelvi és irodalmi hagyományon belüli összefüggéseit, történeti beágyazottságát
- képes átlátni a magyar nyelvi és irodalmi hagyományok szerepét a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítésében

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): Nemesi Attila László egyetemi docens, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*): –

Ismeretkör: Nyelvészeti alapismeretek

Ismeretkör felelős: Cser András PhD

(6.) Tantárgy neve: Bevezetés a kognitív tudományba	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása :	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” : 100% elm.	
A tanóra típusa : ea. és óraszám : 26 az adott félévben	
A számonkérés módja : koll.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2.	
Előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

1. A kognitív tudomány fogalma, kialakulása – 2. Tudástípusok – 3. Kognitív paradigmaváltás a pszichológiában – 4. A gondolkodási műveletek modellálási kísérlete: a mesterséges intelligencia – 5. A klasszikus szemlélet: a szimbólumfeldolgozás architektúrája – 6. A mentális reprezentáció fogalma és típusai: külső/belső, képi/nyelvi, szimbolikus/elosztott, analóg/propozicionális reprezentációk; a kettős kódolás elmélete; a képzelet képi/propozicionális működése; propozíció/mentális modell; elosztott/lokális reprezentációk – 7. A konnektionista és a moduláris felfogás

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Pléh Csaba: Bevezetés a megismeréstudományba. Typotex, Budapest 1998.

Eysenck, Michael W. – Keane, Mark T.: Kognitív pszichológia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1997/2003. (A következő fejezetek: Bevezető, A mentális reprezentáció, A tudás szerveződése)

Ajánlott irodalom:

Gervain Judit – Pléh Csaba (szerk.): A láthatatlan megismerés. Gondolat, Budapest 2004.

Győri Miklós (szerk.): Az emberi megismerés kibontakozása. Társas kogníció, emlékezet, nyelv. Gondolat, Budapest 2004. Gondolat, Budapest 2004.

László János – Kállai János – Bereczkei Tamás: A reprezentáció szintjei. Gondolat, Budapest 2004.

Pinker, Steven: A nyelvi ösztön. Typotex, Budapest 1996.

Pléh Csaba (szerk.): Kognitív tudomány. Osiris – Láthatatlan Kollégium, Budapest 1996.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri az elméleti problémafelvetés és problémamegoldás hagyományos és mai változatait, és jártasságot szereznek a problémák szakszerű kezelésének gyakorlataiban
- Ismeretekkel rendelkezik a nyelvészet mibenlétéről, történetéről, jelentőségéről és társadalmi szerepéről

b) képességei

- Képes argumentumok azonosítására, átgondolására

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Olsvay Csaba, megbízott előadó**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Pléh Csaba DSc, egyetemi tanár, Olsvay Csaba megbízott oktató

Ismeretkör felelős: Bende-Farkas Ágnes PhD

Ismeretkör: Logikai és szemantikai ismeretek

(35.) Tantárgy neve: A szemantika alapjai	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása:	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% gyak.	
A tanóra típusa: szem. és óraszám: 39 az adott félévben	
A számonkérés módja: gyj.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

A kurzus áttekinti a szemantika alapkérdéseit, és bemutatja, hogyan írhatók le a természetes nyelvi jelentések explicit módon. Célja, hogy megismertesse hallgatóit a szemantikai elemzés alapfogalmaival és formális eszközeivel, melyek kreatív elsajátítását gyakorlatokkal is segíti. A kurzus témái: A szemantika és logika kapcsolata. A jelentés megközelítései és jelentéstípusok. Szószemantikák. A jelentés kompozicionalitása. Referencia, jelölet és jelentés. Előfeltevés. Szemantikai modell és interpretáció. Természetes nyelvi és logikai konnektívumok összehasonlítása. Predikátumok és argumentumok. A módosítók jelentése. Azonosító állítások és azonosság. Univerzális és egzisztenciális kvantor.

A **2–5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kiefer Ferenc: Jelentéelmélet. Corvina, Budapest 1999. ISBN: 963 1345483

Szende Tamás: A jelentés alapvonalai. Corvinus, Zsámbék. Corvinus, Budapest. 1996. ISBN: 963 2306269

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., KKK **7. pont**) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Tájékozott a matematikai és logikai alapismeretekben
- Ismeri a logika, a formális szemantika logikai alapjait
- Tisztában van a formális szemantika és a szemantika alapjaival

b) képességei

- Képes argumentumok azonosítására, átgondolására

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **...Bende-Farkas Ágnes PhD, megbízott előadó.....**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

... Bende-Farkas Ágnes PhD, megbízott előadó, Gyuris Beáta PhD, megbízott előadó, Olsvay Csaba, megbízott előadó.....

Ismeretkörbe nem besorolt tárgy:

(7.) Tantárgy neve: A nyelvtechnológia területei	Kreditértéke: 4
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” : 100% elm.	
A tanóra típusa : ea. és óraszám a: 39 az adott félévben	
A számonkérés módja : koll.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak) :	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

A nyelvtechnológia története. A szövegek kódolása. Véges állapotú módszerek a nyelvtechnológiában. Szóelemzés és szógenerálás. A mondatok szerkezete és elemzésük. Szemantika, világábrázolás, ontológiák. Intelligens szótárak. Fordítástámogatás, fordítómemóriák. Gépi fordítás. Korpuszépítés és korpuszannotáció.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Chris Manning and Hinrich Schütze. 1999. Foundations of Statistical Natural Language Processing, MIT Press. Cambridge, MA. ISBN: 9780262133609

Ruslan Mitkov (ed.) 2014. The Oxford Handbook of Computational Linguistics (2nd ed.). Oxford: Oxford University Press. ISBN: 9780199573691

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri az elméleti problémafelvetés és problémamegoldás hagyományos és mai változatait, és jártasságot szereznek a problémák szakszerű kezelésének gyakorlataiban
- Ismeretekkel rendelkezik a nyelvészet mibenlétéről, történetéről, jelentőségéről és társadalmi szerepéről

b) képességei

- Képes argumentumok azonosítására, átgondolására
- Képes az informatikai ismeretek felhasználói szintű alkalmazására a szövegfeldolgozás, a szövegelemzés és -értelmezés, valamint a kritikai elsajátítás terén

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Simon Eszter PhD, megbízott előadó**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Simon Eszter PhD, megbízott előadó, Prószyk Gábor DSc, egyetemi tanár

Ismeretkör felelős: Piukovics Ágnes, tanársegéd

Ismeretkör: Fonológiai ismeretek

(8.) Tantárgy neve: Fonológia	Kreditértéke: 5
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” : 100% elm.	
A tanóra típusa : ea. és óraszám : 52 az adott félévben	
A számonkérés módja : koll.	

A tantárgy **tantervi helye** (hányadik félév): **3.**

Előtanulmányi feltételek (ha vannak):

Tantárgyleírás: az elsajátítandó **ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása**

A fonológia alapjai: fonémák, allofónok, váltakozások, fonotaktikai szabályok, hangzóság, neutralizáció, a fonológiai formák redundanciája, megkülönböztető jegyek, jelöltség. A fonológiai levezetések elmélete. A fonológiai ábrázolások elmélete: a megkülönböztető jegyek privatív és ekvipollens, bináris és unáris értelmezése; a hangok belső szerkezete, jegygeometria, alulszabottság. Az autoszegmentális fonológia, a fonológiai tengelyek és autoszegmentumok, tónus, magánhangzó-illeszkedés, a prozódikus morfológia, metrikus fonológia, a szótag szerkezete és a hangsúly. A fonológiai tartományok elmélete: a prozódikus fonológia. Kurrens elméletek: Kormányzásfonológia, Optimalitáselmélet, nem-formális és funkcionális elméletek.

A **2–5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

JACQUES DURAND–SIPTÁR PÉTER (1997): Bevezetés a fonológiába. Osiris, Budapest.

Odden, David (2005) *Introducing phonology*. Cambridge: CUP. ISBN 9780521826693

Goldsmith, John (1990) *Autosegmental and metrical phonology*. Oxford--Cambridge MA: Blackwell. ISBN 0631136762

Ajánlott irodalom:

Kenstowicz, M.: *Phonology in Generative Grammar*. Blackwell 1994.

Szigetvári P. (1996): Kormányzás a fonológiában. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok* 19: 165-213.

Rebrus P. (2001): Optimalitáselmélet. In Siptár P. (szerk.): *Szabálytalan fonológia*: 77-116.

Siptár – Szentgyörgyi (2013): *Optimális esszék a magyar fonológiáról*.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri az elméleti problémafelvetés és problémamegoldás hagyományos és mai változatait, és jártasságot szereznek a problémák szakszerű kezelésének gyakorlataiban

- Ismeri a fonológia, a magyar fonológia alapjait

b) képességei

- Képes argumentumok azonosítására, átgondolására

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): **Piukovics Ágnes, tanársegéd**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Cser András PhD, habil.egyetemi docens, Balogné Bérces Katalin PhD, egyetemi docens, Piukovics Ágnes, tanársegéd

Ismeretkör felelős: Halm Tamás PhD, adjunktus

Ismeretkör: Haladó morfoszintaktikai ismeretek

(31.) Tantárgy neve: Morfológia	Kreditértéke: 5
A tantárgy besorolása: választható	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: 100% elm.	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 52 az adott félévben	
A számonkérés módja: koll.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A morfológia alapkérdései, a szó szerkezete, a morfológiai jelenségek típusai, a morfológia strukturalista modelljei, az inflexió és a deriváció sajátos kérdései, a morfológiai és fonológiai szabályok kölcsönhatása, a morfológiai kategóriák és szerkezetek, a produktivitás és a lexikalizáció kérdései, a morfológia funkciói.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Bauer, Laurie (2003) *Introducing Linguistic Morphology*. Edinburgh: EUP. ISBN 0748617051

Matthews, P. H.: *Morphology: An Introduction to the Theory of Word Structure*. Cambridge: CUP 1974.

Spencer, A.: *Morphological Theory*. Oxford: Blackwell 1991.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (tudás, képesség stb., *KKK 7. pont*) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeretekkel rendelkezik a nyelvészet mibenlétéről, történetéről, jelentőségéről és társadalmi szerepéről
 - Ismeri az elméleti problémafelvetés és problémamegoldás hagyományos és mai változatait, és jártasságot szereznek a problémák szakszerű kezelésének gyakorlataiban
 - Ismeri a morfológia alapjait
- b) képességei**
- Képes argumentumok azonosítására, átgondolására

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Cser András PhD, habil. egyetemi docens

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

Cser András PhD, habil. egyetemi docens, Olsvay Csaba megbízott oktató

Ismeretkör felelős: Halm Tamás PhD, adjunktus

Ismeretkör: Haladó morfoszintaktikai ismeretek

(33.) Tantárgy neve: Szintaxis	Kreditértéke: 5
A tantárgy besorolása: választható	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” : 100% gyak.	
A tanóra típusa : szem. és óraszám : 52 az adott félévben	
A számonkérés módja : gyj.	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak) :	

Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

A tantárgy a generatív szintaxiselmélet komponenseivel ismerteti meg behatóbban hallgatóit. Problémacentrikusan sajátítja el a szintaxiselmélet módszereinek és eszközeinek kreatív alkalmazását a nyelvek empirikus adatainak elemzésében. Témák: Az X-vonás elmélet és funkcionális projekciók. Lexikon és argumentumszerkezeti alternációk. Esetelmélet, és Kivételes Esetadás. Konfigurációs és diskurzuskonfigurációs nyelvek. Kontroll. Kötéselmélet.

Argumentum-, operátor- és fejmozgatások. Lokalitási feltételek. Rejtett mozgatók.
Összehasonlító szintaktikai elemzés a generatív szintaxisban.

A **2–5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

ROBERTS, Ian, *Összehasonlító mondattan*, Eger, EKTF, 2012, ISBN 978-963-9894-94-5

Ajánlott irodalom:

RADFORD, Andrew, *Syntax: a minimalist introduction*, Cambridge, Cambridge University Press, 1997, ISBN 0-521-58122-2

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetenciaelemeknek** (*tudás, képesség stb., KKK 7. pont*) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri az elméleti problémafelvetés és problémamegoldás hagyományos és mai változatait, és jártasságot szereznek a problémák szakszerű kezelésének gyakorlataiban
- Ismeri a szintaxis, a magyar szintaxis alapjait

b) képességei

- Képes argumentumok azonosítására, átgondolására

Tantárgy felelőse (*név, beosztás, tud. fokozat*): **Halm Tamás PhD, adjunktus**

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (*név, beosztás, tud. fokozat*):

Surányi Balázs DSc, egyetemi tanár, Halm Tamás PhD, adjunktus, Olsvay Csaba

Magyar minor program (50 kr, ebből 25 nyelvészet)

- BBNMN00100 Bevezetés a nyelvtudományba (3 kr, ea, 2 óra, kötelező)
új kód Hangtan (3 kr, ea, 2 óra, kötelező, ekvivalencia: BBNMN00300 Fonetika)
- BBNMN00700 Szó- és alaktan (3 kr, ea, 2 óra, kötelező)
új kód Mondattan (3 kr, ea, 2 óra, kötelező, ekvivalencia: BBNMN00900 Mondattan)
- BBNMN01200 Szövegtan (3 kr, ea, 2 óra, kötelező)
új kód Jelentéstan (3 kr, ea, 2 óra, kötelező, ekvivalencia: BBNMN01600 Jelentéstan)
- (új kód) Nyelvváltozatok és nyelvi attitűdök (2 kr, ea, 2 óra, kötelező, 4. félév, ekvivalencia: BBNMN01500 Nyelv és társadalom)
- BBNMN01800 Nyelvtörténet (3 kr, ea, 2 óra, kötelező)
- BBNMN01900 Nyelvemlékelemzés (2 kr, gy, 2 óra, kötelező)

